ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ
Број 54/2
21. 01. 2026 год.
К Р А Љ Е В О – II

ПРОГРАМА РАДА ЗА 2026. ГОДИНУ
ЗАВОДА ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ КРАЉЕВО

САДРЖАЈ ПРОГРАМА РАДА

I УВОД

1. Оснивачки акт институције, начин финансирања и културна добра на територији Завода
2. Делатност Завода за заштиту споменика културе Краљево и правни оквир деловања
3. Извори финансирања и предлог расхода

II ОСНОВНА ДЕЛАТНОСТ

1. Утврђивање непокретности за културна добра
2. Израда елаборатâ заштите културног наслеђа за потребе израде урбанистичких планова

III ПРОЈЕКТНА ДЕЛАТНОСТ

1. Предлог пројеката за финансирање из различитих извора

1.1. Пројекти пренети из 2025. године
1.2. Пројекти којима ће Завод аплицирати на конкурс Министарства културе РС за заштиту непокретног културног наслеђа у 2026. години
1.3. Пројекти којима ће Завод аплицирати на конкурс Министарства културе РС за дигитализацију културног наслеђа и савременог стваралаштва у 2026. години
1.4. Пројекти којима ће Завод аплицирати за средства из буџета Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања РС
1.5. Средства из других извора

I УВОД

1. Оснивачки акт институције, начин финансирања и културна добра на територији Завода

Завод за заштиту споменика културе Краљево основан је Решењем Скупштине Среза Краљево бр. **02-19456/1-64 од 05.фебруара 1965**. Две године касније Законом о спровођењу Уставног Закона о укидању срезова у СР Србији (*Сл. гласник СРС* 52/66) укинути су срезови, а оснивачка права и финансирање Завода преузели су републички органи. Комплетна делатност установе, стални материјални трошкови, основна и пројектна делатност финансирани су из републичког буџета, што је омогућавало несметан рад свих запослених и константно ангажовање на заштити богатог културног наслеђа.

Финансирање Завода (зараде запослених и материјални трошкови) од 2003. године пренето је на буџет Града Краљева, што је изазвало бројне проблеме у функционисању. Основна делатност, која подразумева обилазак терена и увид у стање заштићених добара, прикупљање података и пратеће документације и утврђивање нових непокретних културних добара, готово да није постојала, јер за то није било средстава. Буџет Града Краљева није могао да финансира рекогносцирања територије преостале 24 општине, а надлежни републички органи нису донели никакав акт којим би се утврдило пропорционално финансирање Завода од стране свих општина и градова на којима је надлежан. Овакав начин рада довео је до пропадања, урушавања и чак насилног рушења утврђених непокретних културних добара. Истовремено са доношењем ове одлуке и укидањем средстава, Завод је (као и сви остали на територији Републике Србије) донео ценовник својих услуга како би се створиле могућности за даљи рад запослених. Одлука Министарства културе Републике Србије из 2003. године није утицала на пројектну делатност која се све време финансира из различитих извора – министарства, локалне самоуправе и др.

Доношењем Статута Завода за заштиту споменика културе Краљево (број 1930/1 од 24.10.2019) са циљем усклађивања са актуелним Законом о култури (*Службени гласник РС*, број 72/2009, 13/2016, 30/2016 - испр.) добијена је сагласност на исти од Министарства културе и информисања РС (број 110-00-54/2019-07 од 29.10.2019), чиме су се стекли услови за решавање питања финансирања и враћање на републички буџет. Међутим, ситуација је поново постала неизвесна када је у питању финансирање Завода, јер је надлежно Министарство културе одбило да дâ сагласност на Измене и допуне Статута у 2022. години.

Мандат актуелног директора Завода за заштиту споменика културе Краљево од четири године истекао је 04.03.2025, на основу Решења Владе РС 24 број: 119-1934/2021 од 04.03.2021. године. Нови директор установе бира се на јавном конкурсу који, у складу са чланом 35. став 4. Закона о култури, расписује Управни одбор установе уз претходну сагласност министра надлежног за културу. Сагласност министра затражена је у новембру месецу 2024, након чега је упућена и ургенција, али иста није стигла и Управни одбор није имао законски основ да распише јавни конкурс за избор директора установе. Након истицања мандата актуелном директору, 21.04.2025. године истекао је мандат и члановима Управног и Надзорног одбора, о чему је обавештен министар задужен за културу.

Своју делатност Завод обавља на територији **25 општина,** односно четири округа (Рашком, Расинском, Моравичком и Златиборском). На наведеној територији на којој краљевачки Завод има ингеренције утврђено је **328 непокретних културних добара**, од којих је 94 категорисано од великог, а 33 од изузетног значаја. Завод континуирано ради и на евидентирању добара под претходном заштитом и прикупљању документације у складу са Законом о културним добрима за њихово утврђивање за непокретна културна добра.

На територији Завода налазе се, у ранијем периоду, уписани на Листу светске културне баштине УНЕСКО-а Стари Рас са Сопоћанима (1979) и манастир Студеница (1986), а у 2016. на Листу су уписане и три целине са средњовековним надгробним споменицима – стећцима, у оквиру Пројекта заједничке номинације средњовековних камених обележја – стећака на иницијативу министара културе Босне и Херцеговине, Црне Горе, Хрватске и Србије.

2. Делатност Завода за заштиту споменика културе Краљево и правни оквир деловања

Према одредбама Закона о културним добрима (*Службени гласник РС*, бр.71/94, 52/2011-др.закон, 99/2011-др.закон), делатност заштите културних добара обухвата:

- истраживање и евидентирање добара која уживају претходну заштиту;
- предлагање и утврђивање културних добара;
- вођење регистра и документације о културним добрима;
- пружање стручне помоћи на чувању и одржавању културних добара сопственицима и корисницима тих добара;
- старање о коришћењу културних добара у сврхе одређене Законом о културним добрима;
- предлагање и праћење спровођења мера заштите културних добара;
- спровођење мера техничке и физичке заштите културних добара;
- издавање публикација о културним добрима и о резултатима рада на њиховој заштити;
- излагање културних добара, организовање предавања и других пригодних облика културно-образовне делатности;
- проучавање непокретних културних добара и израда студија, елабората и пројеката с одговарајућом документацијом ради најцелисходније заштите и коришћења одређеног непокретног културног добра;
- учествовање у поступку припремања просторних и урбанистичких планова путем достављања расположивих података и услова заштите непокретних културних добара и учествовање у разматрању предлога просторних и урбанистичких планова;
- објављивање грађе о предузетим радовима на непокретним културним добрима;
- израђивање пројеката за извођење радова на непокретним културним добрима и извођење тих радова у складу са законом;
- остваривање увида у спровођење мера заштите и коришћења непокретних културних добара;
- и друге послове у области заштите културних добара утврђене Законом.

У свом пословању Завод за заштиту споменика културе Краљево, као основне законске акте примењује Закон о културном наслеђу (*Службени гласник РС*, бр.129/2021) и Закон о културним добрима (*Службени гласник РС*, бр.71/94, 52/2011-др.закон, 99/2011-др.закон). Наведеним законима дефинисан је начин рада и надлежности службе заштите у Србији. У складу са одредбама наведених закона запослени стручни сарадници ангажовани су на обављању следећих послова:

1. Израда услова за предузимање мера техничке заштите и других радова на непокретним културним добрима, културним добрима од великог значаја и добрима која уживају претходну заштиту.
2. Израда услова за хидрогеолошка истраживања, геолошка истраживања, хидроелектране и мини хидроелектране, експлоатације речног наноса, руда, каменолома, постројења за пречишћавање отпадних вода, копање ровова за постављање гасовода, пројектовање и изградњу линијских инфраструктурних објеката, постављање базних станица мобилне телефоније, уређење и презентацију археолошких локалитета, истраживања археолошких локалитета и др.
3. Израда сагласности на инвестиционо/текуће одржавање објеката по захтевима сопственика и корисника културних добара и добара која уживају претходну заштиту;
4. Издавање мера техничке заштите по захтевима надлежних управа и одељења за урбанизам у оквиру поступака обједињене процедуре, кроз национални систем ЦЕОП.
5. Надзор над спровођењем мера техничке заштите на културним добрима и добрима која уживају претходну заштиту;
6. Израда мера техничке заштите културног наслеђа за потребе израде различитих нивоа урбанистичких планова и издавање мишљења на иста;
7. Праћење стања културних добара и добара под претходном заштитом;
8. Издавање услова и сагласности за постављање средстава за оглашавање на објектима, летњих башти, елемената урбаног мобилијара на јавним површинама, инфраструктурних постројења и др, у зонама града које представљају целине под заштитом, а на основу одговарајућих правилника и прописа.
9. Прикупљање, систематизовање и обрада документације

   У складу са својим законским обавезама Завод за заштиту споменика културе води регистар, и прикупља и чува документацију о културним добрима. Документација о културним добрима настаје у свим фазама рада службе заштите и постаје полазиште за све будуће послове у области заштите културног наслеђа, од истраживања, евидентирања, валоризације, преко израде конзерваторско-рестаураторских пројеката, утврђивања услова за израду урбанистичких планова и утврђивању услова за предузимање мера техничке заштите, до праћења извођења радова на техничкој заштити и спровођењу мера правне заштите. Како архитектонско и културно наслеђе представља саставни део савременог начина живота, неопходно је да се постојећа документација константно допуњава фото и техничком документацијом, као и да се ажурира у погледу имовинско-правних односа. Ово је један од послова на којем су готово свакодневно ангажовани сви запослени у Заводу за заштиту споменика културе.
10. Дигитализација документације

    Дигитализацијом документације обезбеђује се њено квалитетније коришћење и манипулисање. Средствима Министарства културе и информисања РС, добијеним по Конкурсу за финансирање пројеката у 2016, Завод је набавио опрему за потребе покретања процеса дигитализације документације о непокретним културним добрима. Рад на дигитализацији документације започео је обрадом фонда опште и

техничке документације, фотонегатива и фотодокументације, писане грађе и скенирањем техничке документације великог формата. У 2021. години кроз исти Конкурс Министарства културе и информисања, набављена је рачунарска опрема у циљу интензивирања процеса дигитализације документације Завода и уноса података у националну базу непокретних културних добара. У 2022. и 2023. години, набавком фотографске опреме, у потпуној примени је софтверски систем Agisoft Metashape, набављен средствима Министарства културе. Прва снимања и израда 3Д модела обављена су крајем 2022. године и део резултата ових активности се могу видети на интернет страници Завода https://zzskv.rs/, где су постављени 3Д модели цркава брвнара – утврђених непокретних културних добара са територије надлежности установе.
Поступак дигитализације је усклађен са активностима других установа на територији Републике Србије и обавља се у јединственом софтверу. Овај процес је дуготрајан, а резултат рада запослених биће боља доступност документације неопходне за обављање истраживачког рада и пројектовање.

Обављање делатности Завода за заштиту споменика културе Краљево, поред Закона о културном наслеђу и Закона о културним добрима, заснива се и на другим законским актима из домаћег законодавства и стручним препорукама релевантних међународних организација из области заштите културног наслеђа (UNESCO, Савет Европе, ICOMOS, ICCROM…). Из области домаћег законодавства у свакодневном раду примењују се следећи закони:

- Закон о култури (*Сл. гласник РС*, бр. 72/2009, 13/2016, 30/2016 – испр, 6/2020, 47/2021 и 78/2021)
- Закон о општем управном поступку (*Службени гласник РС*, бр.18/2016 и 95/2018 - аутентично тумачење и 2/2023 – одлука УС)
- Закон о планирању и изградњи (*Сл. гласник РС*, бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/2013 - одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - др.закон, 9/2020, 52/2021, 62/2023 и 92/2025)
- Закон о рударству и геолошким истраживањима (*Сл. гласник РС*, бр. 101/2015, 95/2018 - др. закон и 40/2021)
- Закон о јавним службама (*Сл. гласник РС*, бр. 42/91, 71/94, 79/2005 – др. закон, 81/2005 – испр. др. закона, 83/2005 - испр. др. закона и 83/2014 - др. закон)
- Закон о буџетском систему (*Сл .гласник РС* бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015 – др. закон, 103/2015, 99/2016, 113/2017, 95/2018, 31/2019, 72/2019, 149/2020 и 118/2021)
- Уредба о буџетском рачуноводству (*Сл. гласник РС* бр. 125/03, 12/2006 и 27/2020)
- Закон о јавним набавкама (*Сл.гласник РС* бр. 91/2019)
- Закон о раду (*Сл. гласник РС*, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 - одлука УС, 113/2017 и 95/2018 - аутентично тумачење)
- Закон о безбедности и здрављу на раду (*Сл. гласник РС*, број 35/2023)и др прописи.

3. Извори финансирања и предлог расхода

Завод за заштиту споменика културе Краљево финансира се средствима из буџета Града Краљева и сопственим средствима из прихода оствареног издавањем мера техничке заштите трећим лицима по захтеву, према важећем Ценовнику установе (број 375/1 од 29.03.2013) и његовим изменама и допунама.

Град Краљево већински финансира зараде запослених у Заводу, материјалне трошкове и набавку основних средстава. Средства остварена од пружања услуга обезбеђују несметан рад установе, јер је од тренутка доношења одлуке Министарства културе РС из 2003. о преласку финансирања завода у Србији на локалне самоуправе, краљевачки Завод суочен са недостатком средстава за обилазак и увид у стање културног наслеђа на територији 25 општина. Остварени приход омогућио је теренски рад и рад на припреми нових предлога за евидентирање добара под претходном заштитом и утврђивање за непокретна културна добра. Средства стечена кроз основну делатност у 2026. години биће усмерена на допуну буџетских средстава приликом исплате зарада запослених, на материјалне трошкове и набавку основних средстава.

По позицијама Финансијског плана установе за 2026. годину предложени су следећи расходи:

На позицијама по економским класификацијама 411000 и 412000 предвиђена су средства за исплату плате запослених са порезима и доприносима. Завод важећим Правилником о систематизацији радних места у установи има систематизовано 27 радних места. Број запослених износи 25 особа, од чега 22 на неодређено време и три на одређено. За долазак на посао – превоз запосленима припада накнада предвиђена на економској класификацији 415000.

На позицији по економској класификацији 413000 предвиђена су средства за дечије новогодишње пакетиће. (100.000 Буџет ГК)

На позицији по економској класификацији 414000 предвиђена су средства за солидарну помоћ за запослене (једна запослена се породила и остварила право на помоћ за рођење детета) и помоћ за лечење и набавку медицинских средстава. (140.000 Буџет ГК + 600.000 сопствена средства)

У 2026. години троје запослених остариће право на исплату јубиларне награде у складу са Законом о раду и Посебним колективним уговором за установе културе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе (Сл. гласник РС, број 3/2022). Средства предвиђена на економској класификацији 416000 (1.600.000 Буџет ГК + 100.000 сопствена средства) исплатиће се једном запосленом за 10 година рада, једној запосленој за 20 година и једној за 35 година радног стажа.

На позицијама по економској класификацији 421000 предвиђена су средства за накнаду сталних трошкова – грејање, струја, вода, комуналне услуге, осигурање запослених и објеката. (2.400.000 Буџет ГК + 2.300.000 сопствена средства)

На позицијама по економској класификацији 422000 предвиђена су средства за исплату трошкова службених путовања у земљи и иностранству, у складу са одредбама Закона о раду и Посебног колективног уговора за установе културе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе (Сл. гласник РС, број 3/2022). (30.000 Буџет ГК + 8.830.000 сопствена средства) Запослени у Заводу се свакодневно упућују на службена путовања по захтевима за издавање мера техничке

заштите и остваривање увида у стање добара на територији 25 јединица локалне самоуправе и том приликом остварују право на исплату дневнице за службено путовање.

На позицијама по економским класификацијама 423000 и 424000 – Услуге по уговору и Специјализоване услуге предвиђена су средства за накнаду сталних услуга које је послодавац дужан да обезбеди. Са ових позиција исплаћује се накнада за обезбеђивање безбедности и здравља на раду, сталне обуке запослених из области заштите од пожара, пружања прве помоћи, медицинске услуге прописане Законом о безбедности и здрављу на раду (*Сл. гласник РС*, број 35/2023) и интерним актом о безбедности и здрављу на раду запослених у установи. За потребе обављања редовне делатности и реализације пројектне делатности установе неопходно је ангажовање геодетске службе, грађевинског инжењера за израду пројеката статике објекта, антрополога за обављање антрополошке анализе скелетних остатака након спроведених археолошких истраживања и сл. Како се највећи део уговорних обавеза односи на спровођење активности заштите наслеђа по захтевима инвеститора (физичка и правна лица, ЈП *Србијашуме*, СПЦ), знатно већа средства на овим позицијама предвиђена су из сопствених средстава. (690.000 Буџет ГК + 4.215.000 сопствена средства)

На позицијама по економској класификацији 425000 предвиђена су средства за текуће поправке и одржавање зграде, аутомобила и опреме. Седиште Завода је у Швапчића кући, згради трговачке породице саграђеној почетком XX века, на којој је неопходно стално улагање и одржавање. Возни парк установе чини 6 аутомобила, од чега је четири купљено у периоду од 2020. до 2023. године, а два су знатно старија (2011/2012) и често се кваре, па захтевају редовне сервисе и одржавање. Највећи трошак на овим позицијама представља одржавање рачунарске опреме, јер је тиме обухваћена и интерна мрежа, рачунари, скенери великог формата, штампачи и плотер. (650.000 Буџет ГК + 1.670.000 сопствена средства)

Највећи износ на позицијама економске класификације 426000 – Материјал, предвиђен је за набавку канцеларијског материјала и на позицији набавке бензина (материјал за саобраћај) као последица просторне надлежности Завода на територији 25 јединица локалне самоуправе. (350.000 Буџет ГК + 3.210.000 сопствена средства)

На позицијама по економској класификацији 512000 предвиђена су средства за набавку Машина и опреме. Рад на заштити културног наслеђа у савременим условима наметнуо је потребу рада у софтверима, који се константно ажурирају, носећи са собом потребу сталног опремања рачунарском опремом. Са друге стране, богата стара документација се за потребе новог коришћења скенира и пребацује у нове савремене начине чувања, за шта су потребни нови скенери и програми који омогућавају пребацивање документа из аналогне у дигиталну форму. Током 2026. године предвиђена је набавка нове опреме средствима из буџета Града Краљева и сопственим средствима, за шта је предвиђено 2.000.000,00 динара. Велики део средстава из сопствених прихода у 2026. години предвиђен је за куповину једног теренског аутомобила, чиме би се наставило са модернизацијом возног парка и смањивањем трошкова поправке постојећих аутомобила. За ову намену предвиђен је износ од 3.000.000,00 динара.

На позицијама по економској класификацији 515000 предвиђена су средства за набаку нове стручне литературе за заводску библиотеку.

Пројектна делатност Завода планира се у зависности од процене угрожености културног наслеђа, а реализује се финансирањем из различитих извора: средстава Министарства културе, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, средства Града Краљева и других локалних самоуправа и др. Стручни сарадници запослени у установи сваке године израде више пројеката, који се, уз апликациони формулар, достављају на конкурсе министарстава. Одређени пројекти, за које на конкурсу не буду

опредељена средства, уступају се локалним самоуправама, епархијама СПЦ или заинтересованим појединцима и удружењима који обезбеђују средства за радове. На овај начин запослени у установи помажу заинтересованим лицима у поступку заштите непокретног културног наслеђа својим знањем и искуством у овој делатности.

II ОСНОВНА ДЕЛАТНОСТ

У оквиру основне делатности стручни тимови Завода за заштиту споменика културе Краљево ангажовани су на правној заштити културних добара, кроз израду предлога за евидентирање добара под претходном заштитом и предлога за утврђивање непокретних културних добара. Уз израду предлога за евидентирање и утврђивање културних добара, највећи обим послова стручних сарадника, обухвата поступање по захтевима инвеститора за издавање мера техничке заштите за извођење радова на евидентираним и утврђеним културним добрима у складу са Законом о културним добрима и Законом о планирању и изградњи, као и по захтевима инвеститора у поступку прибављања дозвола за извођење геолошких и хидрогеолошких истраживања, као и експлоатацију природних добара, према Закону о рударству и геолошким истраживањима.

1. Утврђивање непокретности за културна добра

Предлози одлука о проглашењу непокретности за културно добро са пратећом, законом дефинисаном документацијом, израђују се у складу са Закон о културном наслеђу (Службени гласник РС, бр.129/2021) и Законом о културним добрима (*Сл. гласник РС*, бр.71/94, 52/2011-др.закон, 99/2011-др.закон) и Правилником о подацима који се уписују у Регистар, начином вођења Регистра и Централног регистра непокретних културних добара и документацијом о овим културним добрима (*Сл. гласник РС* бр. 30/95). Предметни елаборати садрже историјат, дескрипцију, валоризацију, мере техничке заштите, техничку документацију, фотодокументацију, геодетске и катастарске подлоге и изводе из Катастра непокретности.

Утврђивање непокретности за културна добра спроводи се у складу са проценом стручног тима Завода и зависи од вредности затеченог културног наслеђа у одређеној средини – релативно вредновање, процене о његовом културном или историјском значају на локалном, регионалном или националном нивоу. За свако добро које се припрема за утврђивање за непокретно културно добро спроводе се интердисциплинарна истраживања и вишеструке валоризације добра, које резултирају садржајним предлогом који се доставља на даљу надлежност Републичком заводу за заштиту споменика културе – Београд. Након утврђивања испуњености услова за стицање статуса непокретног културног добра Предлог Одлуке о утврђивању доставља се надлежном Министарству културе, које припрема Одлуке за седнице Владе Републике Србије. Коначну одлуку о стицању статуса непокретног културног добра доноси Влада Републике Србије.

Будући да се, због обима посла који је последица издавања услова у складу са Законом о планирању и изградњи и Законом о рударству и геолошким истраживањима, припрема предлога за утврђивање непокретних културних добара мора ускладити са наведеним пословима у којима су дефинисани стриктни рокови за поступање, овај посао изискује додатни напор запослених.

Поред утврђивања нових културних добара, као приоритет Министарства културе постављена је израда предлога одлука о утврђивању постојећих непокретних културних добара – ревизија решења, јер важећа решења о проглашењу, донета у периоду од 1946. до 1950. не садрже никакве катастарске одреднице и тешко су применљива у савременим околностима и у поступку примене Закона о планирању и изградњи током израде планских докумената. Ревизија решења наметнута је угроженошћу добра и плановима локалних самоуправа и одлукама њихових скупштина о покретању поступка израде одређеног планског акта.

У 2026. години предвиђена је израда нове одлуке о утврђивању за непокретно културно добро за кућу Војина Поповића (војвода Вук) у Сјеници.

2. Израда елаборатâ заштите културног наслеђа за потребе израде урбанистичких планова

У оквиру своје основне делатности, а у складу са Законом о културном наслеђу (Службени гласник РС, бр.129/2021), чланом 107 Закона о културним добрима (*Сл. гласник РС*, бр.71/94, 52/2011-др.закон, 99/2011-др.закон) и чланом 47б Закона о планирању и изградњи (Сл. гласник РС, бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/2013 - одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - др.закон, 9/2020, 52/2021, 62/2023 и 92/2025) установе заштите (као имаоци јавних овлашћења) израђују услове чувања, одржавања и коришћења културних добара, као и добара која уживају претходну заштиту и утврђене мере заштите, који се уграђују у просторне и урбанистичке планове. Израду, или измену, планског документа, у складу са Законом о планирању и изградњи, покреће јединица локалне самоуправе. Овај Завод поступа по захтеву одељења за урбанизам и обрађивача планова из 25 локалних самоуправа, на којима спроводи своју делатност, по разним предметима, али и по захтеву за доставу расположивих података и услова заштите културних добара у обухвату плана. У зависности од обухвата и нивоа планског документа услови заштите достављају се у форми решења или студије заштите културног наслеђа, примењујући савремене конзерваторске принципе и правила. У процесу израде студија учествују мултидисциплинарни тимови стручњака.

Поред учешћа у изради планских докумената за јединице локалне самоуправе на територији своје надлежности, стручни тимови Завода припремају услове чувања, одржавања и коришћења културних добара, као и добара која уживају претходну заштиту и утврђене мере заштите за просторне планове подручја посебне намене по захтевима надлежног Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре РС.

III ПРОЈЕКТНА ДЕЛАТНОСТ

1. Предлог пројеката за финансирање из различитих извора

Делатност Завода, утврђена Законом о културном наслеђу и Законом о културним добрима, подразумева и израду пројеката и извођење конзерваторско-рестаураторских радова на утврђеним непокретним културним добрима и добрима под претходном заштитом. Извођење радова обавља се по законом утврђеној процедури, уз прибављање мера техничке заштите и сагласности на пројектну документацију Републичког завода за заштиту споменика културе – Београд.

Ова делатност установе финансира се из више извора, у зависности од процене вредности културног добра и значаја реализације пројекта. Средства за извођење радова могу се обезбедити из буџета Републике Србије преко више министарстава, из буџета локалних самоуправа, али и из међународних фондова.

У 2026. години реализоваће се пројекти за које су анексима уговора са министарствима културе и рада средства пренета из претходне године. Услед касног доношења Решења о додели средстава за финансирање пројеката из буџета Министарства културе РС, потписивање уговора и трансфер средстава условили су касно расписивање јавних набавки, када је већ дошао крај грађевинске сезоне, па реализација свих пројеката није била могућа до краја 2025. године. Два пројекта која се финансирају средствима Министарства за рад, у чијој реализацији је било потешкоћа са пројектном документацијом, прибављањем дозвола и избором извођача, а за које је рок за завршетак радова био крај децембра 2025, пренета су у 2026. годину.

Одлуком о одобравању финансирања пројеката обнове, санације и реконструкције ратних меморијала од 30.10.2025, донетом по Јавном позиву за подношење предлога пројеката у 2025. години, Заводу за заштиту споменика културе Краљево одобрена су средства за реализацију три пројекта, са роком реализације до 31.03.2026. године.

Конкурс Министарства културе и Јавни позив Министарства за рад за финансирање пројеката у текућој години још нису расписани, а пројектна документација је у припреми. У зависности од околности, изненадних девастација културних добара и спремности за израду нових пројеката, наведени списак може се проширити новим апликацијама.

1.1. Пројекти пренети из 2025. године

- Пројекат конзерваторско-рестаураторских радова на живопису цркве Светог Саве у манастиру Жича – 4. фаза радова, додељена средства Министарства културе у износу од 4,000,000.00 динара.
  Радови су започети након избора понуђача у поступку јавне набавке почетком октобра 2025. године. Највећи део радова је завршен, али је због коришћења репаратурних материјала у санирању напрслина, било потребно продужење рока како би се материјали добро осушили и припремили за конзерваторске радове. Очекује се окончање пројекта до почетка фебруара месеца 2026. године.

- Средњовековни водоводи на поседу Манастира Студенице, дефинисање трасе и израда техничке документације, додељена средства Министарства културе у износу од 600.000,00 динара.
  Касни трансфер средстава онемогућио је спровођење потребних процедура у складу са Законом и јавним набавкама и снимање терена неинвазивним методама у одговарајућем периоду (потребна је одређена влажност земљишта која би дала најбоље резултате). Очекивања су да се током априла месеца стекну повољни временски услови и пројекат реализује.

- Заштитна археолоша истраживања локалитета Црквина у селу Мајдево, о. Крушевац, додељена средства Министарства културе у износу од 900.000,00 динара.
  У време доспећа средстава од Министарства културе временски услови нису били повољни за обављање археолошких истраживања.

- Санација и рестаурација оштећених делова капеле у Спомен парку – Гробље стрељаних 1941. у Краљеву, додељена средства Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у износу од 8.000.000,00 динара.
  Радови су у току, а пре њиховог почетка било је потребно усаглашавање пројектне документације, коју је израдило ЈП за уређење грађевинског земљишта Краљево, са новим оштећењима капеле.

- Реконструкција Родне куће Војина Поповића у Сјеници, додељена средства Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у износу од 10.000.000,00 динара.
  Пројектна документација, коју је израдио архитектонски биро Неимар из Сјенице и дозвола за извођење радова су каснили, а предвиђени рок за завршетак радова је процењен на 6 месеци, услед чега се ушло у нову календарску годину.

- Конзерваторско-рестаураторски радови на споменицима Галерије крајпуташа у Самаилима, друга фаза, додељена средства Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у износу од 4.000.000,00 динара. Уговор је потписан 14.11.2025, трансфер средстава извршен у децембру 2025.

- Санација и конзервација Споменика храбрости у Остри, Град Чачак, додељена средства Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у износу од 2.419.000,00 динара. Уговор је потписан 14.11.2025, трансфер средстава извршен у децембру 2025.

- Санација и рестаурација Спомен-гробнице посвећене Црвеноармејцима у Трбушанима, Град Чачак, додељена средства Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у износу од 4.000.000,00 динара. Уговор је потписан 14.11.2025, трансфер средстава извршен у децембру 2025.

1.2. Пројекти којима ће Завод аплицирати на конкурс Министарства културе РС за заштиту културног наслеђа у 2026. години

Према информацијама Министарства културе РС Конкурс за финансирање и/или суфинансирање пројеката биће расписан до краја јануара или почетком фебруара 2026, по добијању сагласности од Министарства финансија. Рок за доставу пројеката је 30 дана, а резултати Конкурса требало би да буду познати најдуже 60 дана по завршетку рока за доставу документације.

Анализом стања наслеђа на територији Завода утврђени су приоритетни пројекти, које треба припремити за конкурс Министарства културе РС. Пројекти који ће свакако бити приоритет у припреми и обезбеђивању средстава су пројекти заштите наслеђа на територији Града Краљева и то Средњовековни град Маглич и црква светог Саве у манастиру Жича.

- Ревитализација Средњовековног града Маглича – хитне интервенције и техничко одржавање – VIII фаза 9.500.000,00
  Пројектном апликацијом предвиђен је наставак радова на конзервацији и рестаурацији обимног зида.

- Пројекат превентивне конзервације објеката X, IX, VI и V на Археолошком налазишту Градина на Јелици – завршетак активности 4.500.000,00
  Након окончања археолошких нистраживања на наведеним објектима предвиђен је завршетак извођења радова на њиховој конзервацији.

- Инвестиционо одржавање / препокривање цркве брвнаре у Радијевићима, о. Нова Варош 2.670.000,00
  Услед сурових временских услова на Златару појавила су се озбиљна оштећења кровног покривача од шиндре и почело прокишњавање које угрожава ентеријер.

- Истраживање стања првобитних иконостаса, фрескосликарства и мобилијара у црквама које су утврђене за споменике културе на територији Завода за заштиту споменика културе Краљево - I фаза 400.000,00

- Конзерваторско-рестаураторски радови на цркви Св. Димитрија са старим гробљем у Митровој Реци, град Нови Пазар, четврта фаза 3.600.000,00
  Предвиђен је наставак радова на партерном уређењу и уређењу гробља.

- Обнова скулптура у слободном простору у Врњачкој Бањи – прва фаза, простор у оквиру непокретног културног добра Дворац Белимарковића 3.100.000,00
  Радовима испред Замка културе започела би обнова вредних скулптура широм Врњачке Бање.

- Конзерваторско-рестаураторски радови на живопису цркве Св. Саве у манастиру Жича – 5. фаза радова..... 8.500.000,00
  Настављају се радови на северном зиду трансепта, у западном луку и на западном зиду храма.

- Конзерваторско-рестаураторски радови на конаку Радича Поступовича у манастиру Враћевшница, о. Горњи Милановац 29.000.000,00
  Предвиђено је извођење радова на основу Пројекта финансираног средствима добијеним на Конкурсу Министарства културе за 2024. годину.

- Реконструкција цркве Св. Николе у Баљевцу, Општина Рашка.....40.000.000,00
  Пројектом је предвиђено да се очувани делови консолидују и конзервирају, а недостајући делови за које постоје поуздани подаци обнове методом рестаурације, применом оригиналних материјала и технике зидања.

- Израда Пројекта реконструкције цркве на Радишића Брду, о. Сјеница ... 2.500.000,00
  Предвиђена је израда пројектне документације на основу Идејног решења реконструкције, урађеног према техничкој документацији сачињеној 1979, након археолошких ископавања и конзервације остатака цркве.

- Радионице за децу школског узраста – упознавање са непокретним културним добрима – прва фаза 3.000.000,00
  Пројекат је усмерен на едукацију деце школског узраста кроз циклус интерактивних радионица, са циљем упознавања са појмом, значајем и примерима непокретног културног наслеђа, као и развијања свести о значају његовог очувања и преношења будућим генерацијама.

1.3. Пројекти којима ће Завод аплицирати на конкурс Министарства културе РС за дигитализацију културног наслеђа у 2026. години:

- Континуирано фотограметријско снимање споменика културе на територији Завода за заштиту споменика културе Краљево..... 500.000,00
- Набавка фотографске опреме као основног средства за рад и дигиталну фотограметрију – 4 фаза 800.000,00
- Набавка скенера и софтвера за скенирање техничке документације и конвертовање у дигитални DWG формат 2.000.000,00

1.4. Пројекти којима ће Завод аплицирати за средства из буџета Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања РС, по Јавном позиву за установе заштите:

- Извођење конзерваторско-рестаураторских радова у Меморијалном комплексу Кадињача, 3. фаза из пројекта, град Ужице 12.000.000,00
  Предвиђена је санација скулптура у *Алеји Радничког батаљона* и на *Платоу слободе*.

- Извођење санационих радова на Споменичком комплексу у Мокрој Гори, град Ужице 3.670.000,00
  Пројекат предвиђа санацију бетонских скулптура и уређење платоа.

- Конзерваторско-рестаураторски радови на споменицима Галерије крајпуташа у Самаилима, трећа фаза 5.000.000,00
  Наставак радова на новој групи споменика.

- Извођење санационих радова на Меморијалном комплексу Слободиште, град Крушевац 7.500.000,00
  Пројекат предвиђа откопавање позорнице до нивоа првобитног слоја, како би се утврдиле могућности реконструкције и методе санације од влаге.

- Споменик посвећен погинулим ратницима у балканским ратовима, Првом и Другом светском рату као и жртвама фашистичког терора и несталима у периоду 1941 – 1945 у Буковици, град Краљево 2.800.000,00
  Предвиђена је поправка приступне стазе и постамента од каменихх плоча, санација гранитног постамента и споменика и замена ограде око парцеле.

- Рекогносцирање и попис ратних војних меморијала на територији општина Врњачка Бања, Трстеник и Крушевац – прва фаза 2.500.000,00
  Пројекат је замишљен као прва фаза систематског теренског истраживања, евидентирања и стручне документације ратних војних меморијала на наведеном подручју, са циљем успостављања поуздане базе података као основа за њихову даљу заштиту, валоризацију и укључивање у програме очувања културно-историјског наслеђа.

1.5. Средства из других извора

У дембру месецу 2025. године ЈП *Србијашуме* спровело је две јавне набавке, преко шумских газдинстава *Столови* из Краљева и *Шумарство* из Рашке, за избор извођача радова за снимање објеката народног градитељства на подручју Парка природе Голија, израду 3Д модела зграда и припрему документације за њихово утврђивање за непокретна културна добра. Рок за реализацију уговора износи 10 месеци од дана потписивања, а укупна вредност пројеката износи 952.000,00 динара (352.000,00 + 600.000,00).

Директор Завода
мр Катарина Грујовић Брковић